

Bonyodalmak a Rimanóczy szálló és gőzfürdő körül

Önzetlenül, a közjó szolgálatára szánva, „örök időkre” Nagyvárad városának adományozta az általa épített és tulajdonolt, a nevét viselő belvárosi ingatlanokat id. Rimanóczy Kálmán. Amint az alábbiakból is kiderül, végakarátát sohasem tartotta tiszteletben a hálátlan örökös.

„Hatvanötödik életéve betöltése után egyre gyakrabban betegeskedett, ettől kezdve teljesen visszavonult a közéleti szerepléstől, 1908. január 2-án halt meg. Végrendelete általános érdeklődést váltott ki, mivel annak felbontása előtt már lehetett tudni, hogy az elhunyt impozáns összeget juttat vagyonából Nagyvárad városának. A végrendelet vonatkozó része így szólt: »Nagyvárad városának örök tulajdonjoggal hagyományozom a Mészáros utcára és Ezredévi emléktérre, valamint a Bémer térre néző, nevemet viselő fürdőt és szállodát az ehhez tartozó Royal kávéház-épülettel együtt. Óhajtom, hogy a nemes város ezen fürdő-szállodát örök időkre tulajdonában tartsa, s ez örök időkre nevemet viselje. Az épületben levő felszerelések és ingóságok mind a város tulajdonába mennek át... Óhajtom, hogy Nagyvárad városa a neki hagyományozott vagyon jövedelmét a szegényügy rendezésére fordítsa. Osszon ki évenként a szegények

között 3000–4000 koronát, a többit tőkésítse, amit a szegényügy nagyobb föllendítésére fordítson. Például dologházzal egybekötött szegényház, hajléktalanoknak lakás, télen melegítők, kenyérosztók, stb. Nem részletezem, a város bölcsességére bízom.«

A feltételekből később azonban nem sokat tartottak be, különösen a Ceaușescu-korszakban, amikor a szálloda nevét Sebes-Körösre (Crișul Repede) változtatták, illetve amikor a rendszerváltás után a külön privatizált fürdőszárnyat bankfiókká alakították át. A szegényeknek pedig 1908 és 1945 között is vajmi kevés jutott a fürdő és szálló bevételéből.”

(Részlet Rimanóczy Jenő – Ferkai András: *A Rimanóczy építészdinasztia története (I. rész), A nagyváradai ág* című munkájából)

Szándékosan indítjuk ezt az írást a végrendeletből vett idézettel, mert amint azt látjuk és tapasztaljuk, a nagyszerű építész, a nagyváradai lokálpatrióta id. Rimanóczy Kálmán végakarátát soha, egyetlen pillanatra sem teljesítette az utókor! Nagyon sokan írtak már a kitűnő emberről, nincs tehát értelme felsorolni mindazt, amit a városért tett, nem fogjuk lajstromozni az általa emelt épületek sokaságát, csak arról a majd két évig tartó hercehurcáról írunk, ami

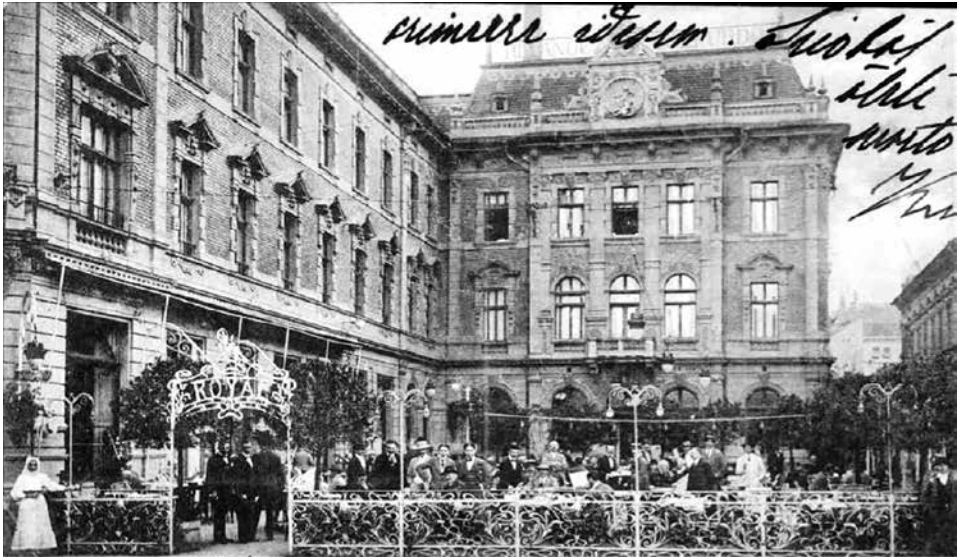
1942–1943-ban folyt a szálló és a közfürdő bérbeadása körül.

A *Nagyvárád* érdekes cikket közöl 1942. augusztus 2-án *A Rimanóczy-alap felügyelőbizottsága az építkezés fontos kérdéseit tárgyalta le* címmel. A bizottság a szállóban és a fürdőben végzendő sürgősebb munkálatokról tárgyalt. Egyéb, a bérlémmel kapcsolatos ügyekről is döntöttek, jelesül arról, hogy a Royal Foto sarokhelyisége a Hungária kávéház bérlőjét, Petrásovits Árpádot illeti. A helyszínen kiszállt egy bizottság – Klemens Rezső tanácsnok, Bakó István városi mérnök, Fenessy László, Máthé Pál és Pintér István építész alkotta –, hogy megállapítsa, a munkálatokból mit köteles elvégeztetni a bérlő, és minek az elvégzése hárulna a városra.

A Rimanóczy-fürdő és szálloda átalakítására csak tavasszal kerül sor címmel jelent meg egy másik írás szintén a *Nagyvárádban*. Az 1942. október 9-i lapszámából megtudjuk, hogy még

október 15-én megnyílik a Hungária kávéház, miután október 8-án kiszállt egy háromtagú bizottság a Rimanóczy-épülethez, megtekintették a kávéház és étterem átalakítási munkálatait. A bizottság tagjai – Klemens Rezső tanácsnok, Tóth Sándor városi főmérnök és Pintér István építész, törvényhatósági bizottsági tag – megállapították, hogy a kőműves-, parkettázó-, asztalos-, és festőmunkák a tervek szerint elkészültek, és már a konyhák berendezései is a helyükön vannak. Épp a látogatás idején dolgoztak a munkások a helyiségek villamossági rendszerének szerelésén.

„A dekorációs munkálatok befejezése után az ellenőrző bizottság átveszi a munkálatokat és átadja a felújított helyiségeket a bérlőnek. A szállodai és a közfürdői részen tervezett munkák egyelőre, anyagihiányra való tekintettel, tavaszra maradnak, ott csak a legsürgősebb munkákat végezteti el a város. Mint értesültünk, a kávéház és étterem a Hungária nevet fogja viselni, s annak

ünnepélyes megnyitóját október 15-re tervezi az új bérlő. A bérlő már meg is kapta a pénzügyi hatóságoktól a kért engedélyeket, s ha a munkálatokkal elkészülnek, október 15-én tényleg megnyitható a Hungária Kávéház és étterem” – írja a lap.

A november 13-án megjelent *Nagyvárad közli*, hogy Vékony Károly visszalépett a Rimanóczy szálloda bérletétől, de már megvannak az új bérlők Székely Gyula textilkereskedő és Fészl József, a Pannónia tulajdonosa személyében.

Ugyanezen a napon Nagyvárad város törvényhatósága kisgyűlést tartott, amelyen több téma is szerepelt, többek között a Rimanóczy szálló és fürdő bérletének ügye is. Igazolást nyert, hogy Vékony Károly bérlő nem tudta megszerezni a szükséges iparjogosítványt, és ez okból a bérlettől visszalépett. Tudomásul vették azt is, hogy Klemens Rezső tanácsnok bejelentette, miszerint a polgármesternél máris jelentkezett új bérlő, Székely Gyula kereskedő, aki Fészl József szál-

loda- és étterem-tulajdonossal együtt hajlandó átvenni a bérletet, és érte 58 ezer pengőt fizetni. Ezenfelül vállalja a szükséges átalakítások költségeit mind a szállodánál, mind a fürdőnél.

Ezek az ajánlatok nem váltottak ki egyöntetű tetszést. Medvigy Ferenc bizottsági tag felszólalásában azt javasolta, hogy a legjobb megoldás az lenne, ha a város házi kezelésbe venné a szállót és a fürdőt, és Fészl Józsefre bízna annak vezetését. Végül a kisgyűlés úgy határozott, csak abban az esetben adja Székely Gyulának a bérletet, ha az beveszi az üzletbe Fészl Józsefet mint szakértőt. Egyelőre elmaradt a komplexum városi kezelésbe vétele.

November 14-én dr. Soós István polgármester utasította Klemens tanácsnokot, hogy hívja meg Fészl Józsefet, a szállodások és vendéglősök ipartestületi elnökét, és az mutassa be elgondolásait és számításait a szálló és a fürdő bevételeinek hozzávetőleges összegeiről.

A szállodás meg is jelent a polgármesternél, ismertette adatait, de egyút-

tal kijelentette, hogy ő nem nyilatkozta azt, miszerint átvenné a bérleményt a textilkereskedővel, mivel az illető nem is lehet bérlő, mert nincs ehhez az iparhoz képesítése. Az érdemi tárgyalást emiatt elnapolták a következő hétfőre, amikor is Fészl József már teljes tervezettel áll elő, amelyről tájékoztatja a polgármestert, a kisgyűlés pedig úgy fogja módosítani a bérbeadási határozatot, ahogy a helyzet megkívánja.

Hogy mi történt azon az ominózus hétfői találkozáson a polgármester irodájában, nem tudjuk meg a következő lapszámokból, de november 20-án újabb hírt olvashatunk az ügyről. A beszámolóból immár kiderül, hogy szombaton Nagyvárad törvényhatósági bizottsága közgyűlést tart, és ekkor fognak dönteni a Rimanóczy szálloda és fürdő bérletéről. A hírből könnyű kitalálni, hogy a polgármester és a jelölt Fészl József találkozója eredményes lehetett. A cikkíró megjegyzi, hogy Fészl, Székely Gyulát és a köréjük csoportosuló pénzcsoportot támogatja a Magyar Párt is.

Amikor minden elrendeződni látszott, újabb fordulat következett be: jelentkezett ugyanis bérlőnek két új vállalkozó, jelesül Csepcsik József budapesti szálló- és étterem-tulajdonos, aki évekkal azelőtt a debreceni Arany Bika szálló egyik vezető alkalmazottja volt, valamint a budapesti Rádióból ismert dalénekes, Cselényi József, neki a fővárosban jól menő étterme volt. Az ügyért felelős tanácsnok, Klemens Rezső azonnal jelentést tett a jelöltekről a polgármesternek, aki megígérte, hogy ezeket az ajánlatokat is figyelembe veszik a szombati gyűlésen.

Dr. Patzkó Elemér országgyűlési képviselő, dr. Thury Kálmán nyugal-

mazott táblaelnök, dr. Kaczián Kálmán közjegyző és Szabó János is hozzászólt a tárgyhoz, és egyöntetűen azt javasolták, hogy az ügy fontosságára való tekintettel nagy óvatossággal és körültekintéssel kezeljék a bérlet odaítélését, és amennyiben nem tudna a város megegyezni a bérlőkkel, készüljenek arra, hogy házi kezelésbe kell venni a szállodát és a fürdőt.

A bonyodalmaknak annak ellenére sem lett vége, még akkor sem, amikor a bérlet átadásáról hozott közgyűlési határozat már érvénybe lépett, mégpedig – amint azt a lapból megtudjuk – Fészl József és Székely Gyula nyerte meg.

Elmúlt a karácsony és az újév, de a szálló és fürdő körül nem nagyon mozdult semmi. Az 1943. január 11-i lapban hosszabb cikk jelent meg a fellelős szerkesztő, Daróczi Lajos tollából, ez a pontos helyzetet vázolja, miszerint Vékony Károly nem volt már bérlő, tehát nem teljesítette a feltételeket, nem kezdett beruházásokat. Hetekig nem működött a fürdő, a szállodában nem volt fűtés, mert egyáltalán nem volt tüzelőanyag. Vékony ekkorára már beérte volna azzal is, ha az eddigi befektetéseinek értékét, amire a város garanciát vállalt, visszakapja. De vajon hol van az új bérlő, akinek személye megfelelő garancia lesz minden fél számára? – teszi fel a kérdést Daróczi.

„Jelentkezett Székely Gyula, neki van tőkéje, de nincs szaktudása. Sikerült Fészl Józseffel összehozni, aki adta volna a szükséges szakértelmet. Ez a társulás is magában hordta a halálos kór csíráit, már akkor látszott, hogy ebből nem lesz prédikációs halott, amikor a közgyűlés megszavazta részükre a bérletet azzal a feltétellel, hogy ha nem jön létre a társas viszony, és a szükséges

összeget nem helyezik letétbe, akkor a város átmenetileg házi kezelésbe veszi a két üzemet.”

Mindeközben egy másik tudósítás szerint a szállodában ismét fűtetlenek a szobák, a fürdő csak bizonyos napokon működik, olyankor pedig olyan sokan vannak, hogy a személyzetnek nem áll rendelkezésére elegendő fehérmű, törülköző, fürdőkabát, az egyik vendégről levetett kabátot pár perc múlva megkapja egy másik. „Ha a tisztifőorvosi hivatal ezekről az állapotokról tudomást szerzett volna, bizonyára szigorú rendszabályokat léptetett volna életbe” – írják.

Amint az egy következő cikkből kiderül, a város ultimátumot adott a két társulni vágyó bérlőnek. Íme: „Dr. Soós István polgármester közölte a megjelentekkel, hogy amennyiben január 11-e, szombat délután 6 óráig nem írják alá a társulási szerződést és ennek birtokában a bérleti szerződést, úgy a város, a közgyűlés határozatának értelmében, házi kezelésbe veszi a Rimanóczy szállót és fürdőt.

Ez esetben az intézményt a közüzemek vennék át, éspedig a városi strand igazgatósága. A város jól vezeti a strandot, miért ne kezelhetné a gőzfürdőt is? Egyébkén újabb értesülés szerint Bodola Gyula, az országos hírví labdarúgó is jelentkezik új árlejtés esetén a gőzfürdő és szálloda bérletre.”

A terminus lejárt, az ígért társulási szerződést nem írta alá Székely és Fészl, így a polgármester intézkedése folytán és a vonatkozó közgyűlési határozat értelmében a két intézmény bérlete visszazállt a városra. A polgármester és a tanácsosok azt szerették volna, ha február elsejéig Vékony Károly üzemeltetné a bérleményt, és csak ezután

adnák ki új jelentkezőnek vagy venné át a város. Ekkor azonban a felügyelő bizottság még nem döntött arról, hogy a szálloda és gőzfürdő állandóan házi kezelésben marad-e, vagy amint azt a polgármester javasolta, három hónapra vegyék át azt.

Egy hónappal a házi kezelésbe vétel után már megvizsgálta a Rimanóczy-alap felügyelő bizottsága, hogy milyen eredményeket produkál a fürdő és a szálloda. A jelentést Papp Lajos, az Idegenforgalmi Hivatal vezetője készítette el, őrá bízta ugyanis a létesítmény vezetését. A sajtóban megjelent hír szerint a város az eredményekkel elégedett, ugyanis míg a váradi szállodák kihasználtsága átlagban 68 százalékos, addig a Rimanóczy szállóé 82 százalékos volt, és a gőzfürdő is jó eredményeket mutat. Ekkor Csepcsik József komoly ajánlattal jelentkezett a bérletre, és azt szerette volna, ha ajánlatáról mihamarabb döntenének az illetékesek.

Január 26-án közben újabb fordulat állt be az ügyben, ugyanis az aznap megjelent lap egyik cikkének címe szerint „Uj tőkés csoport veszi át a szállodát, fürdőt és a Hungáriát is”. Az újság megírja, hogy Nagyváradra érkezett Csepcsik József, a budapesti Móri Vendéglő tulajdonosa, s megérkezése után azonnal a polgármester irodájába sietett, és közölte, hogy ő akár azonnal is hajlandó bérbe venni az egész intézményt. Azonnal bemutatót egy 120 ezer pengős betétkönyvet, aztán elmondta, hogy a vendéglője több százezer pengős berendezéssel és italkészlettel rendelkezik. Elmondta, hogy csíkmegyei őskeresztény családból származik, és a román megszállás idején a debreceni Arany Bika Szálló és Étterem egyik vezető alkalmazottja volt.

Zenél a Hungária!

Tisztelettel közlöm, Nagyvárad és Biharmegye közönségével, hogy a Magyar Rádióból is jól ismert budapesti cigányprimás, Bihari Bélét és zenekarát a Hungária kávéház és étteremhez sikerült leszerződtetni.

Bihari Béla cigányprimás és kiváló zenekara ma, szombalon este mutatkozik be a Hungária közönségének.

Bihari Béla cigányprimás és zenekarának leszerződtetésével is kedveskedni kíván a Hungária, Nagyvárad város kiváló vendéglátó üzeme. Szolid polgári árak. Elsőrendű ételek és italok. Előzékeny kiszolgálás. Esténként cigányzene.

Tisztelettel:

Petrásovits Árpád
a Hungária tulajdonosa

„A tárgyalások természetesen zárt ajtók mellett folytak, de a Nagyvárad munkatársa úgy értesült, hogy dr. Soós István polgármester érdemlegesen tárgyalt Csepcsik Józseffel. Egyébiránt Nagyváradon Petrásovits is kereste a Csepcsikkel való érintkezést, mert a Hungária kávéház bérlőjének budapesti tárgyalásai elég kedvezőtlenül végződtek, és most újabb tárgyalásokat akar kezdeni tőke bekapcsolódás érdekében. Ha ez nem vezetne eredményre, úgy az az elgondolása, hogy esetleg átadná üzemét Csepcsik Józsefnek, hogy így az egész Rimanóczy komplexum egy kézbe jusson.”

A következő lapszámokban nem találtam semmilyen utalást a továbbiakra egészen a március 25-i számig, amikor *Mi van a Rimanóczy iparengedélyével* címmel azt írják, hogy a budapesti szállodásipari testület érdeklődik a nagyváradai helyzetről. Megtudjuk, hogy a Nagyvárad és vidéke ipartestület vendéglátóipari szakosztályát ülésre hívták össze, mivel átiratot kaptak Budapestről, ami-

ben a testület arról érdeklődik, hogy a Rimanóczy milyen iparengedély alapján működik, és annak jelenlegi vezetője rendelkezik-e képesítéssel a szakmában. Ugyanis Budapesten úgy tudják, hogy a szálloda iparengedély nélkül működik, ezért megvárják a nagyváradiak jelentését, és annak függvényében döntenek. Ha tényleg nincs engedély a működésre, a kereskedelmi és iparügyi minisztérium kíván eljárni az ügyben. Ez azt jelentené, hogy a minisztérium nevezne ki a komplexum élére megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező vezetőt, ha a város nem képes megtenni ezt.

Sajnos a rendelkezésre álló sajtóanyag kevés és hiányos, 1943 második felétől egyáltalán nem található semmi, de abból, amit felleltem, igyekeztem bemutatni azt az áldatlan helyzetet, ami ennek a jobb sorsra érdemes intézménynek osztályrészül jutott az örökhagyó halálától az írásban szereplő időkig.

Farkas László